

فضای مجازی

گفت‌وگو با یک روانشناس کودک درباره آموزش مدیریت مالی به کودکان

مدیریت مالی را از پول توجیبی شروع کنید

بچه ها از ۳ سالگی می توانند مفاهیم مالی را کم کم یاد بگیرند

گفت‌وگو

راضیه خوینبی

روزنامه‌نگار

قطعا برای بسیاری از والدین پیش آمده است که از سوآلات فراوان کودک درباره مسائل مالی، کلافه شده‌اند. گاهی اوقات کودک به محض اینکه با پاسخ منفی برای درخواست خریدهای بیپوده مواجه می‌شود، بلافاصله می‌پرسد: یعنی ما «بی پولیم؟ فقیریم؟» واکنش‌ها و روش پاسخ‌دهی والدین به این قبیل پرسش‌ها و چگونگی راهنمایی فرزندان در این زمینه بسیار حائز اهمیت است؛ زیرا افکار و عادات انسان از سنین پایین شکل می‌گیرد و مدیریت مالی جزو موضوعات بسیار مهم زندگی محسوب می‌شود. درباره آموزش مهارت‌های اقتصادی به کودکان با سبکینه قربانعلی نژاد روانشناس کودک، گفت‌وگو کرده ایم.

ملموس را در نظر بگیریم، اما مرحله آغازین آموزش تقریباً از سن ۳ سالگی است و باید کم کم معنای پول و ارزش آن، اینکه در کجاها، در چه مواردی و چه مکان و زمان‌هایی کاربرد دارد را به او تفهیم کنیم.

کودکان از چه سنی قادر به یادگیری و درک مسائل مالی هستند؟ به منظور در پیش گرفتن راهکارهایی برای پرورش و تعلیم و تربیت کودکانی مسئولیت‌پذیر و با هوش اقتصادی بالا، لازم است که از حدود ۳سالگی، آنها را با مفاهیمی از جمله پول، آینده‌نگری و موضوعاتی از این قبیل آشنا کنیم. اما مهم است که به مراحل رشد کودکان برای این آموزش‌ها توجه داشته باشیم. باید بدانیم که جملات تأکیدی‌ای که به کودکان خود می‌گوییم برای چه سنی مناسب است؟ برای مثال مفهوم پس‌انداز یا آینده‌نگری برای کودک ۳ یا ۴ ساله با کودک ۸ساله یا نوجوانان بسیار متفاوت است. پس اهمیت کاربرد زبان، واژگان و جملات مناسب چه عینیت‌هایی به او آموزش دهیم و تجربه‌های

نکاتی درباره آموزش مدیریت پول به کودکان داشتن قلمک هنوز هم فکر خوبی است

شاید کمی عجیب به نظر برسد ولی کودکان ۳ ساله می‌توانند مفاهیم خرج کردن و پس‌انداز پول را بخوبی درک کنند! همه ما قلمک‌های زیبای دوران کودکی را که یادآور حس نوستالژیک جمع‌آوری سکه و اسکناس است، به یاد داریم. اغلب پس از انجام کاری کوچک، والدین با محبت ما را تشویق می‌کردند و پاداش آن انداختن سکه‌ای دیگر در قلمک‌هایمان بود. ولی در نهایت برای شکستن قلمک باید اجازه نپایسی صادر می‌شد، آن هم فقط برای هدفی بزرگ. این روزها دیگر این روش‌های سنتی برای آموزش مدیریت مالی به فرزندان کمی قدیمی شده؛ ولی هنوز اهمیت و کاربرد خود را دارند. شاید کمی عجیب به نظر برسد ولی کودکان ۳ ساله می‌توانند مفاهیم خرج کردن و پس‌انداز پول را بخوبی درک کنند! با این همه متخصصان معتقدند معمولاً از هفت سالگی عادت‌های مالی هر فردی شکل می‌گیرد. در این میان والدین بیشترین تأثیر را روی شیوه‌های مدیریت مالی فرزندان خود دارند. بنابراین آموزش مسائل مالی باید فراتر از یک قلمک و شکستن آن باشد.

قبل از هر چیز به این نکته توجه کنید: پول یک تابو نیست

مهم‌ترین نکته این است که فرزندان تفهیم پول یک تابو نیست، او می‌تواند سوآلات خود را آزادانه بپرسد.

آموزش مالی نباید پیش از حد روی زندگی روزمره او سایه بیندازد؛ زیرا باعث اضطراب او می‌شود. علاوه بر این، تمرین عملی همیشه باید بر تئوری ترجیح داده شود، در غیر این صورت ممکن است کودک را آزرده و خسته کند. یک مفهوم را در قالب بازی به او تفهیم کنید تا براحتی آن را به خاطر بسپارد.

از ۳ سالگی فرزندان مدیریت پول را یاد می‌گیرند!

اگر از ۳ سالگی آموزش مفاهیم خرج کردن و

درمی‌یابد که باید صبر داشته باشد و در کنار این صبوری با مفهوم زمان آشنا می‌شود.

چطور می‌توان محدودیت مالی و تجربه صبوری و تاب‌آوری را برای کودک قابل درک و ساده کرد؟ گفتنش آسان است اما اصلاً ساده نیست. چون معمولاً کودکان بر خواسته‌شان پافشاری می‌کنند.

برای عینیت‌بخشی به این آموزش‌ها باید به کام اول بازگردیم. ما به‌عنوان والدین بودجه‌ای را باتوجه به هزینه‌ها تحت عنوان پول توجیبی کودک در نظرمی‌گیریم و هفتگی در اختیارش قرار می‌دهیم. به او تأکید می‌کنیم که طی یک هفته می‌تواند به میل خودش به اندازه این پول هنگام رفتن به پارک یا فروشگاه خرید کند. این شیوه ساده برای عینیت بخشیدن به مفهوم استقلال است و همچنین این مفهوم که در آینده خودش مدیرو مسئول رفتارهای مالی خودش در زندگی خواهد بود.

معمولاً کودکان و نوجوانان بُعد زمان را مانند ما بزرگسالان درک نمی‌کنند و باید این مسأله را عینیت‌بخشیم. کودک جمله‌کلی «دخترم یا پسرم باید صبر کنی» را نمی‌فهمد یا کلا درکی از فاکتور زمان ندارد. پس برای عینیت‌بخشی به زمان مثلاً می‌گوییم: ۷ روز که بگذرد شما پول توجیبی‌ات را می‌گیری. برای خرید اسباب‌بازی مورد علاقه‌ات باید هفتقه (۶ تا ۷ روز) پول توجیبی‌ات را خرج کنی، سپس روی کاغذ

روزها را مشخص کرده و گذر هر روز را برایش تیک می‌زنیم تا مفهوم زمان را بیاموزد.

این مسأله برای گل زندگی فرزندانمان، یک شناخت ایده‌آل خواهد شد. اینکه باید در هر مقطع رشدی خودش قدر زمان را بداند و درجا نزند. یا اینکه عمر و زمانش در حال گذر است. قطعاً مفهوم زمان برای همه مراحل زندگی بسیار مهم است. با روش‌های ذکرشده ابتدا مفهوم استقلال، سپس زمان و درنهایت مسئولیت‌پذیری و صبوری را به کودک یاد می‌دهیم. در آخر همیشه تقویت‌کننده‌ها نقش مهمی دارند؛ زیرا بچه‌ها دوست دارند، بداندن پایان زنجی که می‌کشند چه دستاوردی دارد. اولاً باید با او همدلی کنیم؛ مثلاً برای خرید یک ماشین اسباب‌بازی به او بگویید اگر هفتقه صبر کند و پولش را پس‌انداز کند، یک‌سوم پول ماشین را به او هدیه می‌دهید تا زودتر به هدفش برسد. این یعنی همیشه تقویت‌کننده‌هایی پیش‌روی ما وجود دارند تا در آینده به رنج ما مفهومی زیبا بدهند. بنابراین کودک درک می‌کند که هر زنجی‌کی که می‌برد، کجی به دست می‌آورد و در کنارش با مفهوم رنج بیهوده و هدفمند آشنا می‌شود. در جامعه نیز ثابت شده است که اکثر کسانی که از کودکی مفهوم صبوری و تاب‌آوری را بهتر یاد گرفته‌اند، اغلب انسان‌هایی هستند که به اهداف بزرگ خود می‌رسند. این نشان‌دهنده آن است که والدین و جامعه تاب‌آوری را به بهترین روش به او آموخته‌اند، بدین مفهوم که اگر در آرزوی ماشین یا خانه‌ای بهتر هستید باید بیشتر زحمت بکشید و از ولخرجی‌های بیهوده پرهیز کنید تا به هدف ارزشمندتر برسید.

چنین بچه‌ای دیگر پایش را روی زمین نمی‌کوبد و خواسته‌های ناچجا از والدین نخواهد داشت. می‌فهمد که باید تمامی مراحل را پله به پله با

اولین مفهومی که باید به کودک بیاموزید

«استقلال مالی» به

معنای

تهیه کردن

وسایل مورد

علاقه‌اش

با بودجه

اختصاصی

خودش

و دومین

فاکتور مهم،

تاب‌آوری

است؛ یعنی

درمی‌یابد

که باید صبر

داشته باشد

و در کنار این

صبوری با

مفهوم زمان

آشنا می‌شود

نکاتی برای والدین

مطالعه کنید و بیاموزید تا نقش پررنگ‌تری

در رشد فرزندان‌تان داشته باشید

پیش‌درآمد

آموزش مهارت‌های مختلف به کودکان ازجمله مهارت‌های مالی، از وظایف والدین است. در این میان، هر چند والدین مطالعه بیشتری داشته باشند در رشد و تعلیم فرزندان‌شان نقش مؤثرتری خواهند داشت.

پس قبل از هر چیزی باید مهارت ارتباط با کودکان و نحوه تعامل با آنان و همچنین شیوه‌های بیان موضوعات مختلف به آنها را بیاموزیم. باید چهارچوب‌های رشدی و تربیتی کودک را مد نظر قرار دهیم و اگر به‌درستی او را با حقایق مواجه کنیم، هرگز خودش را با هم‌سن و سالانش با آدم‌های خیلی پولدار مقایسه نخواهد کرد. به‌نوعی فرزندان‌مان را واقع‌گرا تربیت خواهیم کرد. نیازهای انسان همزمان با مراحل رشد او بزرگ و بزرگ‌تر می‌شود. هر سالی که فرزندان‌مان بزرگ‌تر می‌شود ما بودجه بیشتری برای او در نظرمی‌گیریم. مثلاً وقتی به مدرسه می‌رود پول هفتگی بیشتری در اختیارش قرار می‌دهیم تا توان تهیه پاک‌کن یا مداد و تراشی که دوست دارد را داشته باشد. اما باید به او یاد داد که حد توان شما همین قدر است، نه بیشتر.

می‌توانید برای مثال به او بگویید: شما پول توجیبی خودت را جمع کن تا توان خرید جامدای محبوب خود را داشته باشی. توان مالی من اینقدر است، بودجه ما اینقدر است. یا این شیوه فرزندان با حقایق زندگی، محدودیت‌ها، سقف بودجه و امکانات، بیشتر آشنا می‌شوند. سپس در چهارچوب مشخص شده، می‌توانند اولویت‌بندی‌ها را یاد بگیرند. مثلاً غذای خوب خوردن جزو اولویت است پس بخشی از هزینه‌ها به مایحتاج خوراکی اختصاص دارد زیرا این تضمین سلامت و ذهنی‌باز برای درس خواندن است. در کل می‌توان گفت که همه آینده‌انسان به تربیت و آموزش ۷ تا ۱۰ سال اول زندگی بستگی دارد. والدین به مایحتاج خوراکی اختصاص دارد زیرا این تضمین سلامت و ذهنی‌باز برای درس خواندن است.

در کل می‌توان گفت که همه آینده‌انسان به تربیت و آموزش ۷ تا ۱۰ سال اول زندگی بستگی دارد. والدین به مایحتاج خوراکی اختصاص دارد زیرا این تضمین سلامت و ذهنی‌باز برای درس خواندن است. در کل می‌توان گفت که همه آینده‌انسان به تربیت و آموزش ۷ تا ۱۰ سال اول زندگی بستگی دارد. والدین به مایحتاج خوراکی اختصاص دارد زیرا این تضمین سلامت و ذهنی‌باز برای درس خواندن است. در کل می‌توان گفت که همه آینده‌انسان به تربیت و آموزش ۷ تا ۱۰ سال اول زندگی بستگی دارد. والدین به مایحتاج خوراکی اختصاص دارد زیرا این تضمین سلامت و ذهنی‌باز برای درس خواندن است.

اجازه دهید فرزندان‌تان اشتباه کند و از آن درس بگیرد

حتی اگر فکر می‌کنید فرزندان‌تان پولش را خرج اسباب‌بازی یا موارد بی‌ارزش می‌کنند، نگران نباشید. او با بسرعت از آنها خسته می‌شود. به او اجازه خرید بدهید، زیرا می‌تواند درس ارزشمندی بگیرد و به یاد آورد که پول خود را بابت اسباب‌بازی‌هایی که شاید یک یا دو بار از آنها استفاده می‌کند، هدر ندهد. بنابراین، اجازه دهید کودک یا نوجوان شما بیشتر کارهایش را به‌طور مستقل انجام دهد، اشتباه کند و لذت ببرد. در نهایت، با فرزندان‌تان درباره این تجربیات گپ بزنید.

چگونه فرزندان خود را از ارزش پول آگاه کنیم؟

والدین اغلب آموزش مالی به کودکان را نادیده می‌گیرند و گاه به این عبارت بسنده می‌کنند: «هیچ چیز در زندگی رایگان به دست نمی‌آید!» در واقع، پول به دست می‌آید و باید به درستی مدیریت شود. مهم است که کودک شما‌از سنین پایین از این موضوع آگاه شود. تکنیک‌های سرگرم‌کننده زیادی برای القای این ارزش‌ها به فرزندان وجود دارد و به او امکان می‌دهد که آینده خود را با آراش بیشتری درک کند و بودجه اختصاصی خود را مستقل مدیریت کند.

فرزند خود را در معاملات و بودجه‌بندی مشارکت دهید

شما می‌توانید با مشارکت دادن او در خرید هفتگی و تعیین بودجه ماهانه، مدیریت مسئولانه پول را به فرزندان‌تان آموزش دهید. به فرزندان اجازه دهید هنگام بازدید از فروشگاه مواد غذایی یا سایر خرده‌فروشی‌ها، فهرست خرید را مدیریت کنند و درباره آن نظر دهند.

آنان را تشویق کنید تا سودآورترین اقلام را انتخاب کنند و از این فرصت برای بحث درباره هزینه‌ها، پس‌انداز و موضوعات دیگر بهره‌برند. بودجه‌نه تنها باید بخشی از زندگی شما، بلکه بخشی از زندگی فرزندان‌تان نیز باشد. موفقیت مالی هر شخصی در گرو استفاده از بودجه است، پس به فرزندان‌تان بیاموزید که برای هر خریدی بودجه‌بندی کند.

پای خودش طی کند.

چگونه فرزندان را با مفاهیم حقوق هفتگی یا ماهانه آشنا کنیم؟

در واقع پول هفتگی کودک حقی است که والدین باید به او پرداخت کنند. اما می‌توان برای فرزند وظایف یا مسئولیت‌هایی مانند آب دادن روزانه به گل‌ها و گیاهان را تعریف کرد. سپس اگر یک هفته یا یک ماه بدون فراموشی این کارها را انجام داد

یاداشی هفتگی یا ماهانه برایش تعریف کنید. از ۳ تا ۵ سالگی می‌توان نقش‌های روزمره را برای مسئولیت‌پذیر شدن آنها تعریف کرد. این جمله اشتباه است که به کودک بگویید اجازه بده زمانی که مثال مادر یا پدترت بزرگ شدی کارهایی را انجام بدهی. چون انسان در حال رشد همیشه کارها را می‌تواند بهتر از دیروز انجام بدهد، بیاموزد و آموزش‌ها را عملی انجام بدهد.

در نظر بگیرید که نیازهای امروز خودمان با چند سال پیش چقدر تفاوت دارد؛ قطعاً کودکان هم مانند ما هستند. پس باید مراحل رشدی او را شناخت و باتوجه به سن، نیازها و هزینه‌هایش، پول توجیبی یا پاداش‌هایش را افزایش داد. مثلاً می‌توان به کودک گفت: «اگر هر روز تخت‌خوابت را مرتب‌کنی آخر هفته به نحو ۱۰۰۰ تومان جایزه می‌دهم.» این همان «تقویت‌کننده» و حمایت‌هایی است که کودک را تشویق به انجام مسئولیت‌های شخصی و فردی‌اش می‌کند. اگر این آموزش‌ها در خانواده انجام شود و مسئولیت‌های فرزند را در حد توان رشدی، روحی، شخصیتی و روانی به خودش واگذار کنید، اطمینان داشته باشید که او انسانی مسئولیت‌پذیر و موفق بار خواهد آمد؛ از همان افرادی که مسئولیت‌های اجتماعی بزرگ را به‌خاطر عامل‌المنفعه بودن و حتی بدون تقویت‌کننده‌ها انجام می‌دهند.

باید به داشته‌های خود قانع باشید

هنگامی که فرزند شما این مفهوم را درک کرد، متوجه می‌شود با شمار کارهایی که در خانه انجام می‌دهد، مقدار پولش افزایش می‌یابد. توضیح دهید با این پول می‌تواند چیزهایی برای تفریح بخرد، مثلاً یک اسباب‌بازی. اجازه دهید خودش خرید کند تا متوجه شود با مقدار پولی که جمع کرده امکان خرید محدودی دارد. او یاد می‌گیرد به آنچه دارد راضی باشد و تفاوت میان خواسته‌ها و نیازهایش را درک کند. اگر پول کافی برای پرداخت محصولی که می‌خواهد نداشته باشد، به هدفش نمی‌رسد یا باید پول بیشتری جمع کند یا به یک محصول مشابه ارزان‌تر قانع شود.

توصیه به پس‌انداز در نوجوانی

از فرزند نوجوان خود بخواهید درباره اهداف مورد علاقه‌اش در آینده توضیحاتی بدهد. سپس او را تشویق کنید برای اهدافش پس‌انداز کند. توضیح دهید که با گذاشتن مقدار مبنی پول در حسابش، چقدر سود حاصل می‌کند. هرچه مبلغ بیشتر باشد و زمان بیشتری در حساب بماند، سود بیشتری شود. بنابراین نوجوان شما اهمیت کنار گذاشتن پول خود را برای مدت طولانی با هدف انجام پروژه‌های اساسی‌تر درک خواهد کرد.

هر کاری مستلزم حقوق است

در افزایش مقدار پول توجیبی با توجه به بالا رفتن سن فرزندان‌تان تردید نکنید. وقتی فرزندان‌تان به اندازه کافی بزرگ شد، او را تشویق کنید تا انجام کارهایی روتین را بر عهده بگیرد؛ مانند آبیاری گل و گیاهان. و به او حقوق ماهانه بدهید. اولین بار او را همراهی کنید و سپس اجازه دهید به تنهایی این وظیفه را انجام دهد. فرزند شما باید یاد بگیرد که بودجه خود را مدیریت کند. برای اطمینان از درک مسائل مالی، از کمک به او در انجام وظایف محوله یا کمک مالی خودداری کنید. خواهید دید که فرزند شما مستقل‌تر ظاهر می‌شود.

بزودی، فرزند شما می‌داند که چگونه شغل کوچکی برای خود دست و پا و کسب درآمد کند. اما مهم‌ترین مسأله این است که یاد می‌گیرد مستقل و معقول باشد.